

ความรอบรู้และความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์ของประชาชน

บ้านหนองบก ตำบลขามป้อม อำเภовาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

Health Literacy and Demand for Medical Cannabis of People in Nong Bok Village,

Kham Pom Sub-district, Wapi Pathum District, Maha Sarakham Province

อรนุช วงศ์วัฒนาเสถียร¹, มณฑิรา จันทวารีย์²

- 1 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- 2 ตำแหน่ง อาจารย์สาขาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Corresponding author : E-mail: wongnuoc@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรอบรู้และความต้องการใช้เกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ของประชาชนบ้านหนองบก ตำบลขามป้อม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 56.0 มีช่วงอายุที่ 50–59ปี ร้อยละ 33.5 ความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ของประชาชนพบดังนี้1) ด้านความรู้เกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ พบว่าประชาชนสามารถวิเคราะห์ ข้อดี/ข้อเสีย เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ได้ คิดเป็นร้อยละ 55.5 2) ด้านการเข้าถึงข้อมูล พบว่าประชาชนสามารถขอคำปรึกษาจากบุคคลากรทางการแพทย์ได้ทุกเมื่อที่ต้องการหากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 78.0 3) ด้านทักษะการสื่อสาร พบว่าประชาชนกลัวที่จะซักถามในสิ่งที่ท่านสงสัยกับผู้รู้เกี่ยวกับกัญชาในการแพทย์ได้ คิดเป็นร้อยละ 74.5 4) ด้านการจัดการตนเอง พบว่าประชาชนทราบว่าเป็นประเทศไทย กัญชาจัดเป็นสิ่งเสพติดผิดกฎหมาย สามารถใช้ในการแพทย์เท่านั้น ยังไม่สามารถใช้เพื่อการนันทนาการหรือซื้อขายกันได้อย่างเสรี คิดเป็นร้อยละ 80.5 5) ด้านการตัดสินใจ พบว่าประชาชนเลือกที่จะเข้ารับบริการที่คลินิกกัญชามากกว่าเข้ารับบริการที่โรงพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 71.0 6) ด้านการรู้เท่าทันสื่อ พบว่าประชาชนติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์เฉพาะข้อมูลที่มาจากการเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 68.0 ความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยใช้กัญชาร้อยละ 64.5 แต่เห็นด้วยในการนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์ ร้อยละ 93.0 ซึ่งมีเหตุผลที่เลือกใช้กัญชาทางการแพทย์เพราะมีปัญหาทางด้านสุขภาพร้อยละ 42.5

บทนำ

ปัจจุบันกัญชาได้ถูกอนุญาตให้นำมาใช้ในการแพทย์ เพื่อใช้ในการรักษาโรคเนื่องจากมีการศึกษาวิจัยสนับสนุนถึงประโยชน์ และโทษของกัญชามากขึ้น และได้มีประกาศพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 จัดกัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 แต่อนุญาตให้ใช้กัญชาเฉพาะในทางการแพทย์เพื่อการดูแลรักษาผู้ป่วย และการศึกษาวิจัย (กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

ความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health literacy)ได้รับการยอมรับว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างและพัฒนาให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดี ตอนนนี้ได้มีการเปิดให้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แผนไทยทั่วประเทศ ทำให้ประชาชนสามารถเข้ารับบริการแพทย์ทางเลือกได้ง่ายมากยิ่งขึ้น จังหวัดมหาสารคามก็ได้มีการเปิดให้บริการคลินิกกัญชาทางการแพทย์แล้วที่โรงพยาบาลมหาสารคาม ให้บริการให้คำปรึกษาด้านการใช้สารสกัดจากกัญชา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรอบรู้และความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์ของประชาชน ทำการศึกษา ณ บ้านหนองบก ตำบลขามป้อม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์
2. เพื่อศึกษาความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross sectional descriptive) เพื่อศึกษาความรอบรู้และศึกษาความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์ของประชาชนบ้านหนองบก ตำบลขามป้อม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรบ้านหนองบก ตำบลขามป้อม อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยกลุ่มประชากรอายุ 30 – 70 ปี จำนวน 200 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ข้อมูลทั่วไป

ความรอบรู้และความต้องการใช้กัญชา
ทางการแพทย์ของประชาชน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์

ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ พบว่าประชาชนสามารถวิเคราะห์ ข้อดี/ข้อเสีย เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ได้ ร้อยละ 55.5 อาจเนื่องจากระดับการศึกษาเป็นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 32.50 ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้ และการได้รับองค์ความรู้เรื่องกัญชาทางการแพทย์ยังมียังจำกัด

ด้านการเข้าถึงข้อมูล พบว่าประชาชนสามารถขอคำปรึกษาจากบุคคลกรทางการแพทย์ได้ทุกเมื่อที่ต้องการ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ ร้อยละ 78.0 อาจเนื่องจากประชาชนมีความสนใจเกี่ยวกับการนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์สูง ส่งผลให้ประชาชนขอคำปรึกษาจากบุคคลกรทางการแพทย์ เมื่อมีข้อสงสัย เพื่อที่จะได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ด้านการสื่อสาร พบว่าประชาชนกลัวที่จะซักถามสิ่งที่สงสัยกับผู้รู้เกี่ยวกับกัญชาในการแพทย์ ร้อยละ 74.5อาจเนื่องจากประชาชนต้องการข้อมูลเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ที่มีความน่าเชื่อถือ จึงเลือกที่จะซักถามสิ่งที่สงสัยกับผู้รู้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และชัดเจน

ด้านการจัดการตนเอง พบว่าประชาชนทราบว่าในประเทศไทยกัญชาจัดเป็นสิ่งเสพติดผิดกฎหมายสามารถใช้ในการแพทย์เท่านั้น ยังไม่สามารถใช้เพื่อการนันทนาการหรือซื้อขายกันได้อย่างเสรี ร้อยละ 80.5 สอดคล้องกับชลิดา อุบุญญ์ (2561)ศึกษาเรื่องสถานะทางกฎหมายและมาตรการควบคุมเพื่อใช้ประโยชน์จากกัญชา/กัญชง ของประเทศไทย พบว่ากัญชามีสถานะทางกฎหมายคือยาเสพติดซึ่งมีโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้ โทษ พ.ศ.2522 เช่นเดิม แต่หากเป็นกรณีที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎหมายการใช้ประโยชน์จากกัญชา/กัญชงยอมเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและผู้กระทำย่อมไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา เช่น การใช้กัญชารักษาโรคหรือการวิจัยกัญชาเพื่อวัตถุประสงค์ในทางการแพทย์

ด้านการตัดสินใจ พบว่าหากมีการเจ็บป่วย ประชาชนจะเข้ารับการรักษาที่คลินิกกัญชามากกว่าการรักษาที่โรงพยาบาล ร้อยละ 71.0 ซึ่งแสดงว่าประชาชนบ้านหนองบกต้องการใช้สมุนไพรเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย

ด้านการรู้เท่าทันสื่อ พบว่าประชาชนมีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ที่มาจากการเท่านั้น ร้อยละ 68.0 อาจเนื่องจากข้อมูลจากทางการ เป็นข้อมูลที่มีความชัดเจน และน่าเชื่อถือ

2. ความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์

ประชาชนบ้านหนองบกส่วนใหญ่ไม่เคยใช้กัญชา ร้อยละ 64.5 แต่เห็นด้วยในการนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์ ร้อยละ 93 ซึ่งมีเหตุผลที่เลือกใช้กัญชาเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านสุขภาพและต้องการใช้ในการรักษาโรคและการเลือกใช้รักษาโรคพบว่าประชาชนส่วนมากเลือกรักษาโรงมะเร็งร้อยละ 43 เนื่องจากคิดว่าสามารถรักษาโรคมะเร็งได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรยา ธาอุปชิต และ นุศราพร เกษสมบุรณ์ (2560) เรื่องการนำกัญชาไปใช้ในการรักษาโรคมะเร็ง พบว่ามีการศึกษาทั้งในระดับห้องปฏิบัติการคือในหลอดทดลองและศึกษาในสัตว์ทดลอง โดยมีกลไกเกี่ยวกับการยับยั้งการเติบโตของเซลล์มะเร็ง รวมทั้งการทำให้เซลล์มะเร็งตาย Carlos และคณะพบว่ากัญชาสามารถยับยั้งการเติบโตของเซลล์มะเร็ง gliomasได้ และพบว่า สาร cannabinoidsมีความสามารถในการฆ่าเซลล์มะเร็งแบบเฉพาะเจาะจง หรือกล่าวได้ว่า ทำให้เซลล์มะเร็งตายโดยไม่ทำลายเซลล์ปกติ นอกจากนี้ประชาชนต้องการความรู้เกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ด้านประโยชน์และข้อควรระวัง ข้อห้ามใช้มากที่สุด ร้อยละ 58.5 เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยใช้กัญชาแต่มีความสนใจที่จะนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์ และต้องการความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์ของกัญชาที่จะนำมาใช้ในทางการแพทย์ในการรักษาโรค และข้อควรระวังของการนำกัญชามาใช้ เพราะการใช้กัญชาช่วยในการรักษา ยังถือเป็นแนวทางที่ค่อนข้างใหม่ ทำให้ขาดข้อมูลเกี่ยวกับผลข้างเคียงในระยะยาว

สรุปผล

ความรอบรู้เกี่ยวกับการใช้กัญชาทางการแพทย์ของประชาชนพบว่า ด้านการจัดการตนเอง พบว่าประชาชนทราบว่า ในประเทศไทย กัญชาจัดเป็นสิ่งเสพติดผิดกฎหมาย สามารถใช้ในการแพทย์เท่านั้น ยังไม่สามารถใช้เพื่อการนันทนาการหรือซื้อขายกันได้อย่างเสรี (80.5%) ด้านการเข้าถึงข้อมูล พบว่าประชาชนสามารถขอคำปรึกษาจากบุคคลากรทางการแพทย์ได้ทุกเมื่อที่ต้องการ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ (78.0%) ความต้องการใช้กัญชาทางการแพทย์ พบว่าประชาชนเห็นด้วยในการนำกัญชามาใช้ในทางการแพทย์ ซึ่งมีเหตุผลที่เลือกใช้กัญชาทางการแพทย์ เพราะมีปัญหาทางด้านสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *คำแนะนำการใช้กัญชาทางการแพทย์ (Guidance on cannabis for medical use)*. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4.

กรมสุขภาพจิต. (2562). *กัญชาเพื่อการแพทย์*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต

ชลิดา อุบุญญ์. (2561). สถานะทางกฎหมายและมาตรการควบคุมเพื่อใช้ประโยชน์จากกัญชา/กัญชง ของประเทศไทย. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*. 9 (2), 126 - 150.

ณัฐธญา พัฒนพานิชนันท์, และคณะ. (2563).การพัฒนาคุณภาพกำลังคนเพื่อสนับสนุนการกำหนด นโยบายกัญชาทางการแพทย์สู่การปฏิบัติ.*วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 29 (3), 455 - 466.

วีรยา ธาอุปชิต, และนุศราพร เกษสมบุรณ์. (2560). การใช้กัญชาทางการแพทย์. *วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน*, 13 (ฉบับพิเศษ) ม.ค. – มี.ค. 228 - 240.

ศิริลักษณ์ อัครพิน และคณะ. (2562).*ความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการใช้กัญชาในทางการแพทย์*. การประชุมสัมมนาวิชาการเนื่องในโอกาส ครบรอบ 66 ปี คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “ สังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม : การปลดล็อกความเหลื่อมล้ำสู่ความยั่งยืน”, 211-222

Nutbeam, D. (2008). The evolving concept of health literacy. *Social science and medicine*. 67, 2072-2078.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.